

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

SAMARQAND VILOYAT XALQ TA'LIMI XODIMLARINI QAYTA
TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH HUDUDIIY
MARKAZI

J.Xudoyqulov

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ZAMONAVIIY METODLARDAN
FOYDALANISH
(umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari
uchun uslubiy ko'rsatma)

Samarqand 2020

J.Xudoyqulov- Maktabgacha,boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası. Boshlang'ich ta'limda zamonaviy metodlardan foydalanish. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun uslubiy ko'rsatma. Samarqand VXTXQTMOHM, 2020- yil **36 bet**

Muharrir:

J.Eshquvvatov - Samarqand VXTXQTMOHM
Ilg'or tajriba va xalqaro hamkorlik ilmiy –
axborot tadqiqotlar bo'limi boshlig'i

Taqrizchilar:

N.Kiyamov - SamDU "Pedagogika-
psixologiya" kafedrası dotsenti DsC" T.
Tolipova - Samarqand VXTXQTMOHM
Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim
metodikasi o'qituvchisi

Ushbu uslubiy ko'rsatma umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari, boshlang'ich ta'lim yonalishida ta'lim olayotgan bakalavr va magistrantlar foydalanishlari mumkin. Ushbu uslubiy tavsiyanomada boshlang'ich ta'limda zamonaviy metodlardan foydalanish mavzisi ustida ishlash haqida bilim berishning shakl, metod va vositalari, metodikasi sharhlangan va metodik tavsiyalar keltirilgan.

Uslubiy ko'rsatma hududiy markaz Ilmiy- metodik kengashining 2020- yil 27- iyuldagi 6/3-5- sonli yig'ilish qarori bilan nashr etishga ruxsat berilgan.

KIRISH

O'zbekiston respublikasi prezidentining "Barkamol avlod yili" dasturi to'grisidagi qarorida mamlakatimizda sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash, yoshlarning ijodiy va intellektual salohiyatini ro'yobga chiqarish bo'yicha qo'yilgan vazifalarda " ...Ta'lim jarayoniga yangi axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarni, elektron darsliklar, mul'timediya vositalarini keng joriy etishga alohida e'tibor qaratilgan". Ayni vaqtda ta'limni axborotlashtirishning zamon talablari asosida o'quvchilarga beriladigan o'quv va bilish materiallarini ishlab chiqish, saqlash va qayta tiklash hamda uzatishda axborot texnologiyalaridan foydalanish ilmiy-mantiqiy metodlari bilan tavsiflanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarda darslarni o'tish, pedagogik talablar asosida to'g'ri tashkil etilish har tomonlama foydalidir.

Bunday o'qitishdan ko'zda tutadigan maqsadlardan biri o'quvchilarni o'qish fanidagi bilimlarni yaxshi o'zlashtirish, o'z ustida ishlash, nutqini rivojlantirish, izlanish va yangiliklarni ixtiro qilishlarini nazarda tutadi. Albatta, o'qish darslari fan o'qituvchilari tomonidan puxta o'ylangan, ma'lum tizimga solingan, o'quvchilar aqliy bilimlarini charxlaydigan bo'lishi lozim.

Malaka ishining oldiga qo'ygan maqsad va vazifalari.

O'quvchilarning mavzuga oid mashqlarni axborot kommunikatsiya va elektron darsliklar, mul'timediya vositalarini yordamida tez, to'g'ri bajarishi uchun qulay usullarni tanlay bilishi, ishga ijodiy yondashishi muhimdir. O'quvchilarni ishni bunday o'ylab, izchil bajarish ko'nikmalari o'z-o'zidan hosil bo'lmaydi, albatta. Bunday ko'nikmalarni bolalar o'qituvchining alohida o'tkaziladigan mashqlari orqali egallaydilar. Faqatgina o'qituvchi rahbarligida ishlagandagina, ular fikrlashga, amaliy mashg'ulotlarni ijodiy bajarishga, yo'l qo'yilgan xatolarni topish va uni tuzatishga o'rganadilar.

Biz ushbu mavzuni yoritishda , pedagogik amaliyotda o'tagan tajribamizga suyanib, 3-4-sinf o'quvchilarida o'tkazilgan dars jarayoniga oid fikrlarimizni bayon qilamiz.

Darhaqiqat, o'qish darslarida yangi axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarni, elektron darsliklar, mul'timediya vositalarini keng joriy etish orqali o'quvchilarning bilim olish samaradorligini oshirish o'z navbatida yangilik sanaladi. Chunki, o'qish darslarida yangi axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarni, elektron darsliklar, mul'timediya vositalarini keng joriy etish boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun yangilik bo'lsa-da, uni tashkil etish, unumli va samarali bo'lishiga erishish ko'p jihatdan sinf o'qituvchisining mahoratiga bog'liq.

O'qish darslari samaradorligini oshirish o'quvchilar ongini rivojlantiradi, fikrlash qobiliyatini o'stiradi, dadil fikr-mulohazalar aytishga chorlaydi. O'z fikrini aytish, yozish uchun imkoniyat yaratadi.

Boshlang'ich ta'limni axborotlashtirish hamda yangi pedagogik texnologiya tarixiga bir nazar

Hozirgi kunda mavjud bo'lgan dasturlar va metodik qo'llanmalarni tahlil qilish quyidagi xulosalarni chiqarish imkonini beradi, boshlang'ich maktabda informatika va kompyuterli variantlarda o'qitilishi mumkin. Maktabni axborotlashtirish - bu uzoq, ko'p aspektli jarayon bo'lib, metodlar va tashkiliy shakllarni axborot texnologiyalarini qo'llash asosida o'zgartirish bilan bog'liqdir. O'quvchilarni o'qitish shakllari xilma-xildir: kurslar, individual o'rganish. seminarlar, maslahatlar va boshqalar. O'quvchilar informatikadan nazariy bilimlar oladilar va axborot texnologiyalari bilan ishlash malakasini egallaydilar. Eng sodda o'rganish darajasi - kompyuterda ishlash malakalarini egallash, tashkiliy qurilmalar: Printer, skaner bilan tanishish; matnli va grafik axborot, elektron jadvallar, ma'lumotlar bazalari bilan ishlash usullarini mashq qilish, imkoniyatlarini o'rganish. Bundan keyingi o'rganish xilma-xil dasturiy vositalarning sifati masalalarini ko'rib chiqishdan iborat. Boshlang'ich sinf o'quvchilari bolalar ijodiy qobiliyatlarining rivojlanishiga yordam beradigan, bilish faoliyatini rag'batlantiradigan dasturiy vositalar - oyinlar va multimedia ma'lumotnomalari bilan tanishadilar. Maktab o'quvchilarining kompyuterni egallash sohasida ham, o'quv fani sohasida ham uquvlar va malakalarni egallash samaradorligining oshishiga pedagoglarning muvaffaqiyatli o'qitishiga ko'p darajada bog'liqdir.

Ta'limni axborotlashtirishning o'qitish shakllariga kompyuterning epizodik kiritilishi bilan bog'liqdir. Bu bir necha sabablar bilan bog'lik. Bu, eng avvalo. maktablar va oliy o'quv yurtlariga kelayotgan kompyuterlar sonining ortib borayotganligi bilan bog'liq. O'qituvchilar ulardan keng foydalanishga harakat qilishmoqda, u yoki bu predmetlar bo'yicha o'qitish dasturlarini o'zlari yaratishmoqda. O'rgatuvchi kompyuterli dasturga qo'yiladigan talablarni o'quvchilarning o'quv vaziyatlariga kirish usullarini hisobga

olmasdan o'qituvchi kompyuter va o'quvchilarning o'zaro samarali ta'sirlanuv shakllarini aniqlamasdan turib, amalga oshirilishi mumkin bo'lmaydi. Bu usullar jumlasiga o'quvchilar u yoki bu qoidani kompyuter yordamida o'rganishlaridan keyin bajargan ishlari namunalari namoyish qilish, orfografik tahlil bo'yicha harakatlarning taxminiy asosi kompyuter yordamida shakllantirganidan so'ng ijodiy orfografik masalalarni yechishda operasialarni o'quvchi yoki o'quvchilar guruhlar orasida taqsimlash, o'zaro nazorat, ishni kompyuter yordamida yoki mashinasiz bajarishda shaxsiy yutuqlari va o'rtoqlarining yutuqlarini oldindan baholashlar kiradi

Mustaqillikdan so'ng ta'limga yangi pedagogik texnologiya termini kirib keldi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishning eng qulay usullaridan biri edi.

Pedagogik texnologiya nima? Nega bu so'z birikmasi "yangi" so'zini qo'shimcha qilib, "yangi pedagogik texnologiya" deb ataymiz? U nima uchun bugungi ta'lim-tarbiya jarayonida zaruratga aylandi? Nega endi shuncha yillardan beri yarab kelgan ta'lim jarayonini loyihalashga yangicha yondashish zarur?

Bu kabi savollarga javob berish uchun, eng avvalo, mamlakatimizda "Ta'lim to'g'risidagi" qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" asosida ta'lim tarbiya sohasida olib borilayotgan tub islohatlarning asosiy yo'nalishlarini anglab olmoq lozim.

Bu yo'nalishlar:

- ta'lim mazmunini, tizimini isloh qilish;
- ta'lim tarbiya boshqaruvini isloh qilish;
- ta'limning bozor iqtisodiyotiga asoslangan mexanizmini yaratish;
- ota-ona, o'qituvchi-o'quvchining ta'lim jarayoniga bo'lgan yangicha qarashlarini shakllantirish;
- tub islohatlarning bosh harakatlantiruvchi kuchi – yangi pedagogik texnologiyani amaliyotga tadbiq etishdan iborat.

Xulosa qilib aytsak, yangi ta'lim tizimi, mazmuni, o'quv reja, darsliklar asosida o'quv jarayonini loyixalashtirishga ham yangicha yondashish, tashkil etish zarurati tug'ilmoqda.

Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov alohida ta'kidlaganlaridek, biz "mamlakatimizning istiqboli yosh avlodimiz qanday tarbiya topishiga, qanday ma'naviy fazilatlar egasi bo'lib voyaga etishiga, farzandlarimizning nechog'li faol munosabatda bo'lishiga, qanday oily maqsadlarga xizmat qilishiga bog'liq ekanini hamisha yodda tutishimiz kerak". Shu sababli ham birinchi navbatda ta'lim mazmuni va uning tarkibini kengaytirish va chuqurlashtirish xususan, bu mazmunga nafaqat bilim, ko'nikma va malaka, balki umuminsoniy madaniyatni tashkil qiluvchi – ijodiy faoliyat tajribasi, tevarak – atrofga munosabatlarni ham kiritish g'oyasi kun tartibiga ko'ndalang qilib qo'yildi.

Respublikamizda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni, ta'lim innovatsiyalarini to'plash, ular ichidan faoliyatimiz uchun eng samaradorlarini tajriba – sinovlardan o'tkazish va o'quv jarayoniga joriy etishning universal tizimi (mexanizmi) shakllantirilmaganligi uchun, o'tgan asrda o'zlarining olamshumul pedagogik tajribalari orqali pedagogika fani va o'qitish metodikasi sohasida ulkan yutuqlarga erishgan novator – o'qituvchilarning qo'llagan pedagogik texnologiyalari hozirgi kunda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Yaqin o'tmishda mumtoz pedagogikaning yorqin vakillari A.SMakarenko, C.T.Shackiy, B.A.Suxamlinskiylar bilan bir qatorda V.F.Shatalov, S.N.Lisenkova, E.I.Il'in, Sh.A.Amonashvili, Mamajon Abdurasulov kabi navator o'qituvchilar jahon o'qitish amaliyoti va pedagogik texnologiyalar sohasida ulkan ishlarni amalga oshirdilar. Lekin, ular qoldirgan pedagogik xazinalar keyingi yillarda bir muncha e'tibordan chetda qoldi.

Ta'lim jarayoni nihoyatda murakkabdir. Ta'lim samaradorligi pedagog va o'qituvchi faolligiga, ta'lim vositalarining mavjudligiga, ta'lim jarayonining tashkiliy, ilmiy, metodik mukammalligiga, jamiyatda ilmiy kishilarga bo'lgan ehtiyojga va boshqa hali

aniqlanmagan omillarga bog'liq jamiyat o'zining ijtimoiy – siyosiy, iqtisodiy ehtiyojlari asosida ta'lim samaradorligi yuqori bolishini talab etadi.

O'zbekistonda bozor munosabatlariga asoslangan iqtisodiy strukturalar yaratilayotgan hozirgi kunda keng, chuqur bilimli va bilimlarni amalda qo'llay oladigan shaxslarga talab kuchayib bormoqda. Bilimdon va tadbirkor, ijtimoiy faol shaxs jamiyat hayotida, mehnatda o'zining o'rnini topadi. O'zbekistonning birinchi Prezidenti I.A.Karimov "... Shuni yaxshilab tushunib olishimiz zarurki jamiyatimizni yanada demokratiyalashtirish va fuqarolik institutlarini shakllantirish, avvalo, aholi siyosiy, ijtimoiy va davlat hayotida nechog'lik faol ishtirok etishi bilan uzviy bog'liq" deb ko'rsatdi. Bunday faollik vujudga kelishi uchun bilimdon va harakatchan, milliy istiqloq g'oyasiga sodiq bo'lgan shaxsni shakllantirish kerak.

Ta'limning barcha bo'g'inlarini shunday tashkil etish kerakki, u yoshlarga chuqur va asosli bilim berish bilan birga keng qamrovli fikrlashga o'rgatsin. Ta'lim jarayonida o'quvchida mustaqil bilim olish ehtiyoji shakllanib boorish kunning talabidir.

Pedagogik amaliyot va tadqiqotda qator ish usullari qo'llab ko'rildi. Ta'limni muammoli tashkil etish, ta'limda o'quvchilarni faollashtirish, hamkorlik pedagogikasi, tayanch so'zlarga asoslanish, ta'limni optimallashtirish va boshqalar tajribadan o'tdi. Lekin bu pedagogik vositalar ayrim o'qituvchilarda samarali natija bersa ham, uni ommaviy yo'sinda ta'lim tizimiga kiritib bo'lmaydi.

Hozirgi kunda pedagogik matbuot sahifalarida, maorif xodimlarining nutq va ko'rsatmalaridan pedagogik texnologiyani joriy etish haqida fikrlar bayon etilmoqda. Pedagogik texnologiya bo'yicha turlicha fikrlar ilgari surilgan.

Pedagogik texnologiyaning asosiy mohiyati ta'limda o'quvchilarni qiziqtirib o'qitish va bilimlarni to'liq o'zlashtirishga erishishdir. Ta'limda berilayotgan bilimlarni o'quvchilarning aksariyat qismi puxta o'zlashtirishi pedagogik texnologiya joriy etilishining asosiy maqsadi hisoblanadi.

Bilimni ta'lim olayotgan barcha o'quvchi to'liq o'zlashtirishiga erishish mumkinmi?

Chet el olimlarining tekshirishiga ta'lim olayotgan guruhdagi 5% o'quvchi dastur talabidan ilgarilab bilim olish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu guruhdagi 5% o'quvchining esa dasturni umumiy tartibda o'zlashtirishga kuchi yetmaydi. Demak o'qituvchi sinfdagi 95% bola bilan muvaffaqiyatli ishlay oladi.

Dasturdagi bilimlar hajmining 70% ni o'quvchilarning barchasi o'zlashtirsa, to'liq o'zlashtirishga erishildi deb hisoblash mumkin. Chunki olimlarning fikricha shu darajada bilimga ega bo'lgan o'quvchi qolgan ma'lumotlarni mustaqil o'zlashtirish imkoniyatiga erishadi.

Pedagogik texnologiya ta'lim jarayonida o'quvchiga zug'um qilmay, ularni qiziqtirib o'qitishni, o'quvchilar o'zidagi barcha fikrlarni bayon etishga imkoniyat yaratishni tavsiya etadi. Pedagogik texnologiya bilim olish jarayonida o'quvchilar yoqimli ruhiy holat bo'lishini, qiziqib ishlash tashkil etishni talab etadi.

Pedagogik texnologiya asosida dars o'tishda eng asosiy talab o'quvchining hayotiy tajribasi, avval o'zlashtirgan bilimlari va qiziqishlari asosida bilim berishni ko'zda tutadi. Pedagogik texnologiya o'rganilayotgan soha bo'yicha o'quvchilarda bilim etarlicha bo'lmagan holda ham o'quvchida salbiy kechinmaga o'rin qoldirmaslikni, bu bolaning aybi emasligini tan olishni talab etadi. Faollik ko'rsatilsa, bilimlarni o'zlashtirib olishga o'quvchilarda ishonch hosil qilish tavsiya etiladi.

Pedagogik texnologiya o'quvchilarning o'rganilayotgan soha bo'yicha bilimlarini esga tushurish, jonlantirish yangi bilimni o'zlashtirishga asos bo'ladi deb ko'rsatadi. Bilimlar va tayyorgarlikni aniqlash o'quvchini faollashtirish va bilim o'zlashtirishga ijobiy motivni keltirib chiqaradi.

Ta'lim jarayonida axborot-kommunikasiya vositalaridan foydalanish

Zamonaviy texnika vositalarini ta'lim jarayoniga olib kirish hamda O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidentining "Kompyuterlashtirishni yanada rivojlantirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish to'grisida"gi 2002 yil 30 maydagi PF-3080-sonli Farmonini bajarish yuzasidan va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida strategik ustivorliklarni amalga oshirishga doir amaliy chora-tadbirlarni ta'minlash maqsadida Vazirlar Maxkamasining 2002 yil 6 iyunda qaror qabul qilindi. Mazkur qarorda "2002-2010 yillarda kompyuterlashtirish va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish dasturi", kompyuterlash va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini "rivojlantirish bo'yicha muvofiqlashtiruvchi Kengash to'g'risida Nizom tuzish vazifaliri byelgilab byerilgan. O'tgan davr mobaynida ushbu yo'nalishda ishlar, tyegishli idoralar va mutasaddi tashkilot rahbarlari tomonidan muayyan ishlar amalga oshirildi.

Boshlashich ta'limda. Fan o'qituvchilari dars utish jarayonida informasion texnologiya elementlarini misollar yordamida o'quvchilar on-giga singdirib boradi. Ayrim mavzularni yoritishda kompyuterdan foy-dalanib, o'quvchilarda kompyuter savodxonligini shakllantiradi. Buning uchun fanlarga doyr mavjud bulgan ukuv-pedagogik dasturlardan foydala-nadi. Foydalanilayotgan ukuv-pedagogik dasturlardagi mavzular o'quvchi yosh xususiyatiga boglik xolda tanlanadi va oddiydan murakkabga karab bo-ruvchi misollar asosida tushuntiriladi. o'qituvchi mavzuni tushuntirishda xayotiy misollarga ega bulgan ukuv-pedagogik dasturlardan foydalansa, o'quvchi mavzuni eslab krlishiga katta imkoniyat yaratiladi. Aksariyat ukuv-pedagogik dasturlarda nazorat kilish imkoniyati bulib, bu o'quvchi bilimni baxoyaashni yengillashtiradi. o'qituvchi tezkorlik bilan o'quvchi javoblarini taxdil kilib, o'quvchi tomonidan yul kuyilgan kamchiliklar-ni kursatib, ularni bartaraf etish uchun yullanma beradi.

o'quvchi olgan saboklari asosida kompyuterdan samarali foydalanadi. Jumladan, boshlangich maktablarda:

1. Fan mavzulariga oid ukuv-pedagogik dasturlarni murakkablashti-rib borish;
2. Oddiy suzlarni yozish;
3. Berilgan matndagi tushirib krlidirilgan xarf yoki belgilarni kuyib chikish;
4. Turli rayem va shakllarni chizish;
5. Bir necha gapdan iborat matnlar yozish, bir necha varavdi matnlarni kiritish.

Umumiy urta ta'limda. 5-7 sinflarda barcha fan o'qituvchilari dars utish jarayonida informasion texnologiya elementlarini uz fanida kullaganida o'quvchilar axborotlarni olish, uzatish, kayta ishlash kabi jarayonlarni sinab kuradi. Ayrim mavzularning kompyuter imkoniyati-dan kelib chik,kan xolda yoritilishi o'quvchilarda kompyuter savodxonligini shakllantiradi va bilimni mustaxkamlaydiuBuning uchun fanlarga doyr mavjud bulgan «Elektron darslik» va ukuv-pedagogik dasturlardan keng foydalanishni tashkil etish lozimdir. Natijada o'quvchilar tomonidan fanga doyr axborotni izlash, uni saklab k,uyish, kayta ishlash va uza-tish kabi amallarni bajarilishiga erishiladi. Bu esa o'quvchilarni izla-nuvchanlikka, mantikan fikrlash k,obiliyatini ustirishga va muammelarni xal etishda yaxshi samara beradi. Foydalanilayotgan ukuv-pedagogik dasturlardagi mavzular o'quvchi yosh xususiyatiga karab tanlanadi. Ular oddiydan murakkabga karab boruvchi misollar asosida tuzilgan bulishi shart. Shuningdek, o'qituvchi mavzuni yoritishda xayotiy misollarga ega bulgan ukuv-pedagogik dasturlardan foydalansa, o'quvchi mavzuni eslab krlishi uchun katta imkoniyat yaratiladi. Aksariyat ukuv-pedagogik dasturlarda nazorat kilish imkoniyati bulib, bu o'quvchi bilimni baxrlashni yengillashtiradi. o'qituvchi tezkorlik bilan o'quvchi javoblarini taxlil kilib beradi, o'quvchi olgan bilimlari asosida kompyuterdan samarali foydalanadi.

Zamonaviy kompyuterlar bilan ta'minlangan maktablarda yukrda aytilgan dars soatlari uchun kompyuterda ishlash imkoniyati tulik. sharo-it mavjud bulsa, dars samarasi oshib borishi tabiiydir. Bunday shart-sharoitga ega bulgan maktablarga «Boshlangich informatika» kurelarini 5-sinf dan boshlab utayotgan maktablarni xam misollar sifatida kelti-rish mumkin. Ularning kursatkichlari zamon talabiga javob beradi. Xozirgi kunda tajriba-sinov olib borilayotgan maktablar ko'rsatkichi xam bunga misol bula oladi. Ko'p yillik olib borilayotgan kuzatishlar nati-jasi shuni kursatadiki, ilk yoshda kompyuterga bulgan qiziqish katta yosh-dagilardan yuk;oridir. Buni inobatga olib bir gurux, amaliyotchi o'qituvchilarning fikrlari asosida 5-7 sinflar uchun yagona dastur ishlab chikildi va yukori sinflarda chukurlashtirilgan dastur asosida ukuv ja-rayonini tashkil etishga karatilgan namunaviy dastur Respublika informatika o'qituvchilariga muxrkama uchun takdim etildi.

Yuqori sinf o'quvchilari Informatika va xisoblash texnikasi asoslari fanidan olgan bilimlarini ukuv jarayoniga tatbiq. etib, uz bilim va kunikmalarini mustaxdamlash bilan birga boshqa fanlarni uzlashtirishda xam amaliy ishlarida kullaydilar. Natijada quyidagi bilim va kunikmalarga ega bulib, ularni amalda qo'llash imkoniga ega buladi:

- axborotlar ustida mantiliy fikrlarni xal etish;
- kompyuter tarixi va uni tashkil etuvchi qurilmalari bilan tani-shish;
- matnlarga turli jadvallarni joylashtirish;
- matnga turli rayem va shakllarni joylashtirish; turli jadvallarni kosil kilish;
- jadvallar bilan ishlash;
- internet tizimi yordamida axborot izlash va ular ustida amallar bajarish;
- lokal va global tarmoqlarda ishlash;
- informasion tizim xakida axborot olish;
- informasion model tuzish;

- avtomatlashtirilgan ish joylari xakida axborot va ularni bonccarish kunikmalarini oladilar.

Maktab kompyuterlaridan samarali foydalanish uchun maktablarda o'qituvchi va o'quvchilarni kompyuter sovodxonligini . oshirishga oid Kushimcha darslar yoki darsdan keyingi turli mashgulotlar va tugaraklarni tashkil etish maksadga muvofik buladi.

Masalan:

- mavjud kompyuter imkoniyatlaridan kelib chikib turli matn, grafik muxarrirlari va jadvallar bilan ishlash kabi mavzular buyicha mashgulotlar tashkil etish;

- o'qituvchilarni «ukuv-pedagogik dastur» lardai dars jarayonida foydalanish kunikmalarini oshirishga doyr mashgulotlar tashkil etish;

- internet tizimi va modemlardan foydalanishni urgatish;

- «Yosh dasturchi» tugaragini tashkil etish;

- «Yosh informatik» tugaragini tashkil etish;

- «Yosh texnik» tugaraklarini tashkil etish;

- Fanlarda elektron darsliklar va kullanmalardan foydalanishni ukuv jaroyoniga tatbik etilishini tashkil etish.

Shu kabi tadbirlar maktab kompyuterlaridan unumli foydalanish bilan birga o'quvchilarda unga bulgan kizikishni kuchaytiradi.

Axborot kommunikatsiya texnologiyalari asosida dars jarayonini tashkil etish va komp'yuter texnologiyualaridan foydalanishda qo'yiladigan talablar:

- ta'lim tizimiga axborot-kommuniqasiya texnologiyalarining kirib kelishi va istiqbolli loyihalari haqida ma'lumotga ega bo'lishi:

- axborotlarni yig'ish qayta ishlash va uzatishni tashkil etishni hamda mazkur jarayonni avtomatlashtirishning zaruriyatini tushinib yetishi:

- zamonaviy kompyuterlar shu jumladan maktab kompyuterlarining tarkibiy qismlari va qoshimcha qurilmalarining vazifalari to'g'risida ma'lumotga ega bo'lishi:

- kompyuter tarmoqlari va ulatning turlari haqida ma'lumotlarga ega bo'lishi, Internet tarmog'i, elektron pochta va undan foydalanish yo'l yo'riqlarini egallashi:

- matn(Wort), jadval(Excel), taqdimot(Power Point) va grafik(Paint) muxarrirlari va ularda ishlash ko'nikmalarida ega bo'lishi:

- o'quvchilar bilimni aniqlashning test-sinov dasturlarini kompiyuterlariga yuklash va ishlatishni bilishi:

- ta'lim tizimi ychun joriy etilgan pedagogik dasturlar va elektron darsliklardan foydalanish asoslarini bilishi, ularni dars jarayonida smaraliy qo'llay olish malakasiga ega bo'lishi:

- komp'yuterlashtirilgan dars haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak.

Ushbu talablar barcha o'quv fanlari o'qituvchilarni axborot kommunikasiya texnologiyalari asosida dars jarayononi tashkil etish, kompyuter texnologiyalaridan foydalaninsh metodikasiga o'rgatish maqsadida tashkil qilinadi, shuningdek, o'qish davomida zamonaviy axborot kommunikasiya texnologiyalarini pedagogik faoliyatlarida qo'llash bo'yicha bilim, malaka va ko'nikmalarni egallaydilar.

Boshlang'ich sinf o'qish darslari jarayonida pedagogik texnologiyalarni qo'llash usullari

Pedagogik texnologiya usullaridan foydalanish o'qituvchi va o'quvchi faoliyati doirasini aniq belgilab beradi.

O'qish darsining samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim metodlarining to'g'ri tanlanishiga bog'liq. Binobarin, fanning o'zi kabi o'qish metodlari ham doimiy rivojlanishda bo'ladi. Masalan, eski maktablarda o'qish quruq yod olish metodi asosida o'rgatilgan bo'lsa, hozir izjqli o'qish asosida olib boriladi. Yod olish metodida matndagi sozlarga izoh berishga, ma'nosini tushuntirishga, o'qilganni qayta hikoyalashga, umuman olganda, o'qishning ongli bo'lishiga mutlaqo e'tibor berilgan. Ularda ko'proq to'g'ri talaffuz, qiroat bilan o'qish, ifodali o'qish nazarda tutilgan.

2-sinf o'qish darsidagi ish turlarini quyidagicha belgilash mumkin

- O'qituvchi topshirig'i bo'yicha matnni to'liq o'qish.
- Matnni bo'laklarga bo'lish.
- Tayyor reja bo'yicha o'qish.
- Matnni o'qib, mazmunini hikoya qilish.
- Matnni tayyorgarlik ko'rgan o'quvchilar tomonidan o'qilishi.

Matnni qisqartirib o'qish.

- Xatboshi bo'yicha o'qish.
- Matndan rasmga bag'ishlangan qismini o'qish.
- O'qituvchining savollariga matndan javob topib o'qish.
- Tanlab o'qish.
- Gapning boshi yoki oxiridagi so'z asosida to'liq gapni topish.

«Me'yor»dagidan yo'qori tezlikda o'qish.

- Ertak yoki masalni o'qiganda « Nima haqiqatga yaqin, nima o'ylab topilgan» mavzusida suhbat.

- Maqol sifatida aytiladigan gaplarni topish.
- Matndan xulosalarni topish.
- Matnga o'z sarlavhasini tanlash.
- Rollarga bo'lib o'qish.

-Dialoglarga bo'lib o'qish (muallif so'zlarisiz).

-O'qiganlarni qayta gapirishda mimika, imoishoralardan foydalanish.

«Jonli tasvirlar» o'yini. Bir kishi o'qiydi, ikkinchi kishi eshitganlarini mimika, imo ishoralar yordamida takrorlaydi. Matndagi har xil kayfiyatga xos qismlarni topish (quvnoq, xafa, bcfarq).

Matndagi diqqat bilan o'qishni talab qiladigan qismni topish.

Matndan undov, so'roq xarakteridagi gaplarni topish. Musobaqa' o'qish.

Siymlarni ifodalovchi so'zlarni topish.

Urg'u berilganda so'zlar ma'nosining o'zgarishini kuzatish va o'qish.

Sekin, tez, baland o'qiladigan gap va so'zlarni aniqlash.

She'rlarni bandlar bo'yicha o'qib, pauza bilan tugatish. She'rdan bir bandni tanlab, ifodali o'qish.

Matndan yoyiq gapli qismni topib o'qish.

O'qish darslari jarayonning samarali o'tishida motivlar muhim o'rin tutadi. Chunki qiziqib, aniq maqsad asosida egallangan bilimlarga samarali bo'ladi.

Ta'limda faqat qiziqishga tayanib qolish ham motivatsiyaning asosli samarali bo'la olishini ta'minlamaydi. Bunda eng muhim samarali usul motivatsion-muammoli vaziyatlarni qo'yish yoki o'rganilayotgan predmetning ijtimoiy mohiyatini aks ettiradigan maxsus bilishga oid vazifalarning qo'yilishidir.

Masalan, yangi dars boshlanishida yoki o'tgan darsni so'rash va mustahkamlash paytida didaktik o'yinlardan foydalanib, o'quvchilarning darsga qiziqishlari oshiriladi. Motiv hosil bo'lgach, dars davomida o'quvchilarning qiziqishlari saqlanib turgan holda o'rganilayotgan mavzuning ijtimoiy ahamiyatiga e'tibor qaratiladi. Boshlang'ich sinfda dars jarayonida motivlarni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatlarini tashkil etishda motivlarga ko'proq e'tibor berishi o'quvchilarning bilim egallash jarayonining samaradorligini ta'minlaydi.

O'qituvchi dars loyihasini tayyorlar ekan, maqsadni oydinlashtirishi va shu maqsad asosida o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatlarini shunday tashkil etishi lozimki, belgilangan maqsad to'liq amalga oshsin.

Darsda pedagogik texnologiyalarning metodlaridan foydalanish, o'quvchilarni bilimlarini kengaytirish o'qituvchidan katta mahorat talab etadi. U dars ishlanmasida boshqaruv yo'llarini belgilab oladi. O'z faoliyati va o'quvchilar faoliyatini tashkil etish yo'llarini, o'quvchilar bilimni nazorat etish yo'llarini aniq ishlab chiqadi. Ta'lim natijasini tekshirib, maqsadning nechog'li amalga oshganini aniqlaydi va keyingi loyihani tuzishda korrektirovkalar kiritib, yo'l qo'yilgan xato-kamchiliklarni bartaraf etadi. O'qish darslarini tashkil etishda o'qituvchidan quyidagilar talab qilinadi:

Mustahkamlash-umumlashtirish darslarining maqsadi esa o'quvchilarning bo'lim yuzasidan o'rgangan bilimlarini mustahkamlash, umumlashtirishga xizmat qiladi, bundan tashqari o'quvchilar bilimni nazorat qilishga ham xizmat qilishi mumkin. Shuning uchun ham bunday darslar loyihasini qiziqarli yoki noan'anaviy tarzda ishlashga e'tibor qaratilsa ancha samarali bo'ladi.

Pedagogik texnologiyaning afzalligi zamon sinovidan o'tib, interfaol usullarning sifat va samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligi o'z isbotini topmoqda. Bu borada, pedagogik texnologiyalar muvofaqqiyatlarni kafolotlovchi omilligini ta'kidlagan holda, izlanishlarimiz, bir qancha tajribalarimizni pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish orqali olib bordik va bir qancha natijalarga erishdik. O'qish darslarini pedagogik texnologiyalar asosida qurish o'quvchilar bilimni oshirish, og'izaki nutqini o'stirish maqsadida "Reklama" metodidan foydalandik. Bu metod boshlang'ich sinf o'qish darslarida qo'llanilsa o'quvchilarning kitob o'qishga bo'lgan ishtiyoqi, og'zaki nutqi shakllanadi, so'z boyligi oshadi, har bir mavzuga savol tuza olishga, erkin va mustaqil fikrlashga o'rganadilar. Ushbu metod orqali o'quvchilar ertaklarni, badiiy asarlarni reklama qiladilar. Reklama qilish jarayonida ertak, asar qahramonlariga xos sifatlarni

ochib beradilar. Ya'ni asarni o'qib, asardagi voqea-jarayonlarni reklama qiladilar. Metodni qo'llash jarayonida quyidagi harakatlar amalga oshiriladi.

1. o'quvchilar guruhlariga ajratiladi.

2. o'quvchilarga ertak yoki biror bir asarning mavzusi e'lon qilinadi.

3. o'quvchilar mavzudagi jarayonlarni, undagi qahramonlarni qisqa fikrlar

bilan reklama qiladilar.

4. sinfdagi boshqa o'quvchilar esa ertak yoki asarning nomini topishadi.

5. Mazmunli, aniq va qiziq reklama tayyorlagan o'quvchi rag'batlantiriladi.

Bu metodning o'ziga xos jihati shungaki, unda o'quvchilar asar qahramonlarining rollariga kirib, she'rlarni esa ifodali tarzda o'qishga harakat qiladilar.

Boshlang'ich talimda axborot kominikatsion texnologiyalaridan foydalanishga oid dars ishlamasidan namuna

DARSNING TEXNOLOGIK XARITASI

MAVZU: Do'stlar.
MAVZUGA DOIR TAYANCH TUSHUNCHALAR: 1) Toshbaqaning ovchi qo'liga tushib qolishi. 2) Do'stlarining toshbaqaga yordami. 3) Do'stlarning yana baxtli hayot kechira boshlaganlari.
SOATLAR SONI: 1 soat (45 daqiqa)
MAVZUNING QISQACHA BAYONI: Bir chamanzorda Qarg'a, Toshbaqa, Ohu va Sichqon do'st bo'lib yashar edi. Ular atrofi qamish bilan o'ralgan joyga yig'ilishib suhbat qurishardi va shod-xurram kun kechirishar edi.
O'QUV JARAYONINING AMALGA OSHIRISH TEXNOLOGIYASI: METOD: Og'zaki savol-javob, suhbat, "Bumerang" metodi. SHAKL: O'quvchilarni guruhlash, nomlash. JIHOZ: Kitob, ko'rgazmalar, tarqatma kartochkalar. NAZORAT: Darsda faol ishtirok etgan o'quvchilarga rag'bat kartochkalar beriladi. BAHOLASH: O'quvchilar to'plagan kartochkalarga asoslanib ball e'lon qilinadi.
DARSNING MAQSADI: TA'LIMIY: Hayvonlar o'rtasidagi do'stlikdan o'quvchilar o'rnak olishlari, do'st boshiga tashvish tushganda doim yordam berish zarurligi haqida bilim, ko'nikma shakllantirish. TARBIYAVIY: Kishi hayotda doim do'stlarga ega bo'lishi, hayotimiz tinchligi uchun yurtboshimizning tinimsiz sa'yi- harakatlari, Kechayu- kunduz tinchligimiz posbonlarining zahmatli mehnatlari haqida tushuncha berish, tinchligimizni ko'rolmaydigan duhmanlar borligidan ogoh bo'lishimiz zarurligi, millatlararo tinchlik, davlatlararo tinchlikni saqlash ham muhim ahamiyatga ega ekanligini tushuntirish..

RIVOJLANTIRISH: O'quvchilarni fikrlash qobiliyatini, so'zlashish nutqini, ravonligini, ohang bilan gapirishini o'rganish. O'quvchilarning dunyoqarashlarini kengaytirish.			
KUTILAYOTGAN NATIJA: Tez va ravon o'qiy olishi, rasmlarga qarab fikrini bayon eta olishi, baxs munozaraga kirib keta olishi.			
DARS JARAYONI VA TEXNOLOGIYASI			
ISHNING NOMI	BAJARILADIGAN ISH MAZMUNI	METOD	VAQT
I bosqich Tashkiliy qism	1. O'qituvchi o'quvchilar salomlashadi, davomatini aniqlaydi. Sinfni darsga tayyorgarligini ko'zdan kechirish. 2. Guruhlarga bo'lish. 3. Shiori. 4. Qoidasi.	Nazorat	4 daqiqa
II bosqich O'tilgan mavzuni so'rash va mustahkam-lash	1. Uy ishini so'rash.	"Zanjir" usuli	9 daqiqa
	2. O'tilgan mavzuni mustahkamlash.	Klaster	
	3. Dam olish daqiqasi.	Nazorat	
III bosqich Yangi mavzu bayoni.	1. Hikoya qilish.	"Bumerang" metodi	20 daqiqa
	2. Guruhlarga bo'lish.	"Bumerang" metodi	
	3. So'z boyligini aniqlash.	"Bumerang" metodi	
IV bosqich	1. Tarqatma materiallar.		7 daqiqa

Yangi mavzuni mustahkamlash	2. Rasmlarga qarab hikoya tuzish.	Nazorat	
V bosqich Darsning yakuni	O'quvchilarga tarqatgan materiallarni yig'ib hisoblash, rag'batlantirish.	Nazorat	3 daqiqa
VI bosqich Uyga vazifa	O'qituvchi o'tilgan mavzuni qayta tushuntiradi	Tushuntirish	2 daqiqa

DARSNING BORISHI

I BOSQICH

TASHKILIY QISM:

- O'qituvchi:** Salom aziz bolalarim.
Chamandagi gullarim.
Bog`dagi bulbullarim.
- O'quvchi:** Assalomu alaykum ustoz.
Sog` omonmisiz..
- O'qituvchi:** Qani bolajonlarim
Hammangiz bormisiz
Darsga hammangiz jammisiz?
- O'quvchi:** Darsda bormisiz hammangiz
Yo'qdir faqat bittamiz
To'planishdik 23 tamiz.
- O'qituvchi:** Nechun bunday bo'libdir
Bilmadingiz sababin.
- O'quvchi** Bugun so'rab, surushtirib
Bilgaymiz sababin.
- O'qituvchi:** Bizda necha fasl bor?
- O'quvchi:** Bizda bordir 4 fasl.
Bahor, yoz, kuz, qish.
- O'qituvchi:** Hozir qaysi fasldir?
Bog`da gullar ochilgan.
- O'quvchi:** O'lkamizga bahor fasli kelibdir.
Butun borliq gulga to'libdir.
- O'qituvchi:** Barakalla bolalar
Yana birtta savol bor?
- O'quvchi:** Labbay ustoz men tayyor.
- O'qituvchi:** Haftamiz necha kundir.
Sanab o'tsangiz bir – bir.
- O'quvchi:** Hafamiz 7 kundir.
Dushanba, seshanba, chorshanba,
payshanba,

Juma, shanba, yakshanba.

Bugun bo'lsa chorshanba.

O'qituvchi: Barakalla bolalar
Topqir, zukko, donolar.

O'qituvchi: Darsga tayyormisiz
Bilimga chanqoqmisiz
Ayting dars nomin.

O'quvchi: Ustoz xitobin
Bu o'qish kitobin.

O'qituvchi: Shiorimiz:

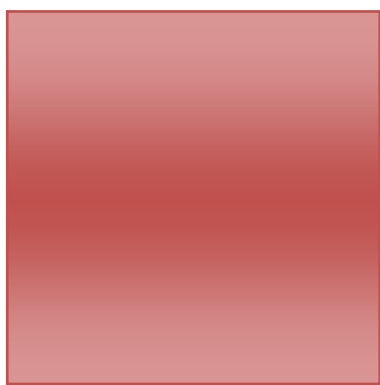
O'quvchilar: Bilim ol, hunat tanla.

O'qituvchi: Darsni musobaqa tarzida o'tkazishni va o'quvchilarni 3 guruhga bo'lib olishni tushuntirish. Bunda o'quvchilar "Qaldirg'och", "Kabutar" va "Bulbulcha" deb yashiringan rasmlarni olishini tushuntirdi. Shu bilan guruhlar o'z nomlarini ham aniqlashadi. Guruhlar o'z stollariga joylashib oladilar. Guruhlarga avvaldan tayyorlab qo'yilgan "Qaldirg'och", "Kabutar" va "Bulbulcha" rasmlari stolga qo'yiladi.

O'qituvchi: Doskaga oltin qoidalarni yozadi.

1. Intizom.
2. Faollik.
3. O'zaro hurmat.
4. Tinglash (bir - birini).
5. Vaqtdan unumli foydalanish.
6. Aniq, qisqa javob.

Guruhlar qoidaga amal qilgan xolda o'z nomlari haqida qisqacha tushuncha ta'rif beradlar. Bergan tushunchlarini qizil, yashil, sariq kvadratchalar bilan ballab boramiz.

Har biri 1, 2, 3 balli.

II BOSQICH

O'TILGAN MAVZUNI SO'RASH

O'qituvchi: - O'tilgan darsda qaysi mavzuni o'tgan edik?

O'quvchi: Biz o'tgan darsda Abdulla Qodiriyning "Chin o'rtoq" "Mehrobdan chayon" romanidan parcha o'tgan edik.

O'qituvchi: Hamma o'qib keldimi?

O'quvchi: Ha, o'qib keldik.

O'qituvchi: "Zanjir" usulida matnni o'qiysiz.

Chin o'rtoq

mazmunining izchilligiga asoslanib tartibga soling.

Uchala guruhga 3 ta tarqatma kartochka.

1. Asarda Anvar va Nasimning do'stligi qanday tasvirlangan?

3. Siz asardan qanday taassurot oldingiz?

O'qituvchi: Maqollarni davom ettiring:
Og`zaki

1. Do'stsiz oshim ...

(tuzsiz oshim`)

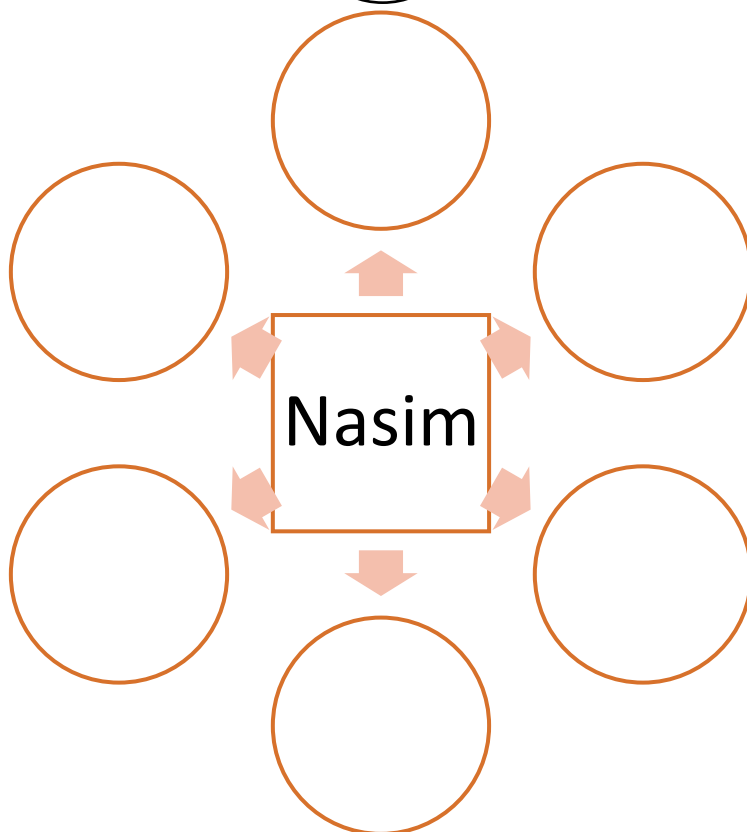
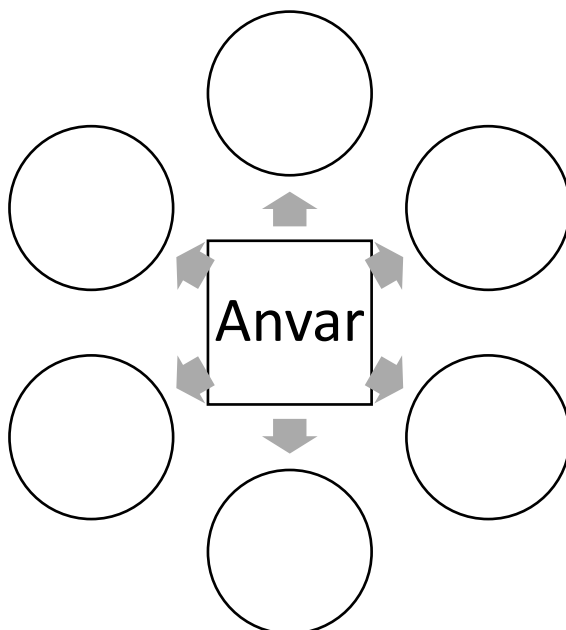
2. Bulbul chamanni sevar ...

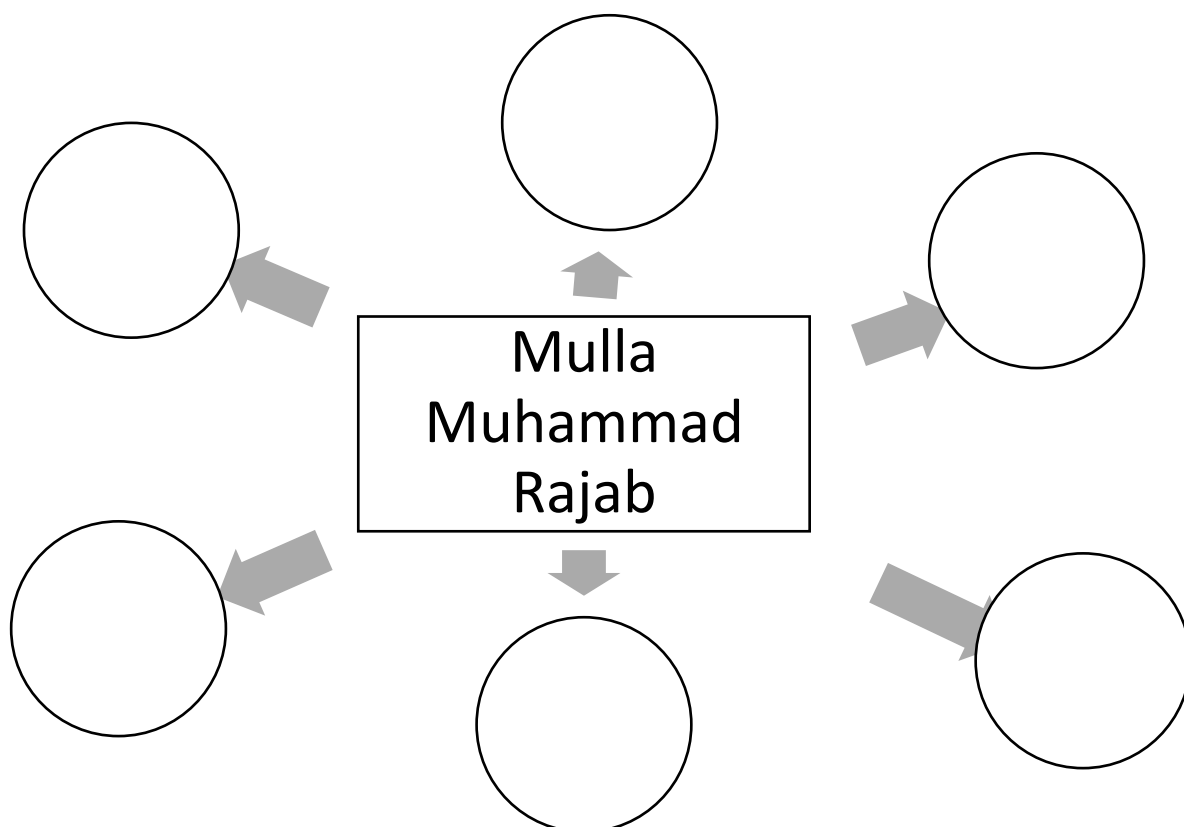
(odam Vatanni)

3. Ona yurtning omon bo'lsa ...

(rangi ro'ying samon bo'lmas)

3-bosqich: O'tgan mavzuni mustahkamlash

Klaster o'yini chizilgan qog'ozni guruh sardorlari olib joylarida yozib 2 daqiqada aytib tushuntirishlari lozim.

DAM OLISH DAQIQASI

Yer katta bizlar kichik.
 Ammo bizlar ko'pchilik.
 Gullarga quyosh kerak.
 Tinchlik kerak bizlarga
 Dunyodagi barcha o'g'il qizlarga.

III BOSQICH YANGI MAVZU BAYONI.

Mavzu: Do'stlar
 (Ertak)

O'qituvchi: Bolajonlar, bugungi darsimizni siz juda yaxshi tushunib olishlaringiz uchun "Bumerang" metodi asosida tashkil qilamiz. Har bir guruhga tarqatma materiallar tayyorlab kelganman.

Hozir mana shu tarqatma materiallarni tarqataman. Siz matn yozilgan varaqalar bilan yaxshilab tanishib chiqing va bir-biringizga tushuntirib bering.

“Bumerang” metodi .I bosqich: “Kabutar” guruhiga:

Bir chamanzorda Qarg'a, Toshbaqa, Ohu va Sichqon do'st bo'lib yashar edi. Ular atrofi qamish bilan o'ralgan joyga yig'ilishib suhbat qurishardi va shod-xurram kun kechirishar edi.

Bir kuni Qar g'a, Sichqon va Toshbaqa, odatdagidek qamish bilan o'ralgan joyga to'plandilar. Lekin Ohu kelmadi.Xavotir olib, Qarg'aga dedilar:

- Havoga uchib, atrofni qara. Zora biror xabar keltirsang.

Qarg'a uchib borib, ko'p joylarni qaradi. Nihoyat, Ohuning to'rga tushib yotganini ko'rdi. Darhol qaytib kelib, voqeani do'stlariga aytib berdi. Shunda Qarg'a bilan Toshbaqa Sichqonga qarab:

- Birodar, bu ishda unga sengina yordam bera olasan. Tez bo'l, fursat qo'ldan ketmasin,-deyishdi.

“Qaldirg'och” guruhiga:

Sichqon tezlik bilan Ohu yoniga yetib bordi. U chaqqonlik bilan to'rni qirqa boshladi. Shu payt Toshbaqa kelib qoldi. Ohu esa unga shunday dedi:

- Do'stim, nega kelding? Birdan ovchi kelib qolsa, nima qilasan?

Toshbaqa dedi:

- Birodar, qanday qilib kelmayin? Baxtsizlik ro'y berganda tasalli beradigan do'st-ku, axir! Do'st bilan birga bo'lish lozim.

Toshbaqa so'zini tugatmay, uzoqdan kelayotgan ovchiga ko'zi tushdi. Sichqon esa to'rni kesib bo'lgan edi. Ohu turib qochdi. Sichqon o'zini teshikka oldi. Qarg'a uchib ko'kka ko'tarildi. Ovchi kelib to'rning qirqilganini ko'rdi. Ko'zi Toshbaqaga tushdi. Ovchi Toshbaqani to'rvaga o'rab shaharga jo'nadi.

Do'stlar ovchi ketishi bilanoq yig'ilishib Toshbaqani qidira boshladilar. Ular ovchi olib ketganini anglab, Toshbaqani qutqarishni o'yladi.

“Bulbulcha” guruhiga

Shu payt Sichqon Ohuga dedi:

- Bir chora topdim. Sen ovchining yo'lidan chiqib, o'zingni yarador ko'rsatasan. Qarg'a seni tirnab o'ldirmoqchi bo'lganday,

boshingga qo‘nib oladi. Ovchi seni ko‘rishi bilan tutib olish payiga tushadi va Toshbaqani yerga qo‘yadi. U senga yaqinlashgan sari sen cho‘loqlanib, yiqilib-yiqilib undan uzoqlashaverasan. Ovchining boshini bir soatcha aylantirasan. Men bu muddatda Toshbaqani uning to‘rvasidan ozod qilaman.

Do‘stlar shunday qildilar. Ovchi Ohuni tutmoq uchun rosa ovora bo‘ldi, lekin hech ish chiqmadi. Pushaymon bo‘lib orqasiga qaytdi. Qarasa Toshbaqa yo‘q. To‘rva yirtilgan. Ovchi bo‘lgan voqealarni esladi. Bu joy parilar va jodugarlar makoni ekan, deb qo‘rqib ketdi. Bu yerni tark etib, jo‘nab qoldi.

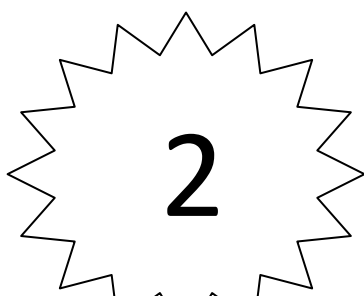
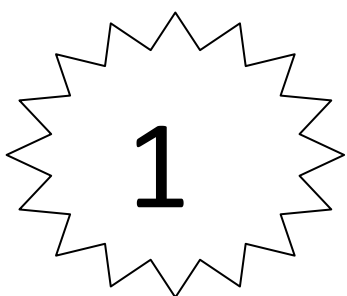
Ovchi ketgach, dostlar yig‘ilishdi . Ular sevina-sevina, eson-omon o‘zlarining xilvat manzillariga bordilar. U yerda eson-omon o‘zlarining xilvat manzillariga bordilar. U yerda rohat va farog‘atda umr kechira boshladilar.

“Kalila va Dimna”dan

O‘qituvchi: Matn bilan tanishib chiqdingiz va tushunib oldingizmi?

O‘quvchi: Ha, tushunib oldik

O‘qituvchi: Juda soz. Endi mana bu raqamlar yozilgan qog‘ozlarni olasiz. Kimga qaysi raqam tegsa, o‘sha guruhga borib o‘tiradi.

O‘qituvchi : Mana sizlar yangi guruhlarga o‘tdingiz, endi bir-biringizga o‘rgangan matnlaringizni navbatma-navbat tushuntirib berasiz.

O‘qituvchi : Endi hamma o‘zining dastlabki guruhingizga qaytasiz. Yangi mavzu bo‘yicha siz bilan savol-javob o‘tkazaman.

IV bosqich.O‘tgan mavzuni mustahkamlash.

1. Nima sababdan Toshbaqa ovchining qo'liga tushdi?

2. Do'stlar Toshbaqani qutqarish uchun qanday tadbir qo'lladilar?

3. Do'stlarning yana qayta baxtli hayot kechira boshlaganlarining sababi nimada?

4. Ovchi nega qaytib ketdi?

5. Asarda ishtirok etuvchilarning nomlarini ayting.

1. Nima sababdan Toshbaqa ovchining qo'liga tushdi?

2. Do'stlar Toshbaqani qutqarish uchun qanday tadbir qo'lladilar?

3. Do'stlarning yana qayta baxtli hayot kechira boshlaganlarining sababi nimada?

4. Ovchi nega qaytib ketdi?

5. Asarda ishtirok etuvchilarning nomlarini ayting.

Maqol

Daraxtni tomiri saqlar,

Odamni - do'sti.

V BOSQICH

DARSNI YAKUNLASH

O'qituvchi:

O'quvchilarni darsdagi ishtirokini, guruhlarda o'zlarini tutishlari, so'zlash nutqi, ertakni tartib bilan bayon qilishi, rag'bat kartochkalari haqida tushuntirib hisoblab ballarni e'lon qilaman.

VI BOSQICH

UYGA VAZIFA

O'qituvchi: Aziz o'quvchilar, uyda, o'tilgan mavzuni o'qib, do'stlar rasmini chizib, mavzuga mos she'r yoki topishmoq topib yod olish.

XULOSA

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki bugungi dunyo miqiyosida axborot kommunikatsiya tizimining yuksak darajada rivoj topib borayotganligi va bu boshqa sohalar qatorida ta'lim jarayoniga ham kirib kelib, uni yanada sifatli tashkil etishga o'z ta'sirini ko'rsatayotganligi ehtiyojidan kelib chiqib, shuni aytish mumkinki, boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi texnika va texnologiyani chuqur bilishi, tahlil qila olishi va yangilik yaratilish darajasida bilimli va mahoratli bo'lishi juda muhim. Buning uchun darsni tashkil etish jarayonida barcha o'quvchilarga tushunarli, oson, qiziq bo'lgan usullarni tanlashi va qo'llay olishi, ko'rgazmali qurollardan foydalanishi, yangi ishlab chiqarilayotgan texnik vositalarni tadbiq qilishi, ta'lim oluvchilarni ijodiy, mustaqil ishlashga undashi, pedagogik texnologiyalardan to'g'ri va unumli foydalanishi maqsadga muvofiqdir.

Axborot texnologiyalardan foydalanishda kafolatli natijani ko'zlab, zamonaviy hamda samarali yo'llarni tanlab, biri har bir narsa va hodisaga majmua sifatida yondoshish zarur. Aks holda faoliyat an'anaviylikni ifoda etib qoladi. Shu nuqtai nazardan har qanday Axborot texnologiya tamoyillari markaziy o'rinda turishi kerak. Shundagina faoliyat zamonga mos bo'lib, jamiyat ijtimoiy buyurtmasini sharaf bilan bajarish mumkin.

O'quv-tarbiya jarayonlarini tashkil etishda ham an'anaviy usullardan farqli o'laroq, yangicha pedagogik yondashuvlarni o'zlashtirish va ta'lim jarayonida qo'llash zamon talabidir. Dars jarayonida yangicha muhitni shakllantirish, zamonaviy ko'rgazmalardan, interfaol metodlardan foydalanib mazmunli olib borish zarur.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari boshqarishga moyil, qiziquvchan, ta'sirchan bo'lganliklari uchun ham o'qituvchidan o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos bo'lgan, darsni oson o'zlashtirishlarini,

bilimlarni mustahkam o'rganishni kafolatlaydigan metodlarni tanlashi va foydalanishi talab etiladi.

Axborot texnologiyalardan foydalanishda ta'limning mazmunini belgilash, ta'lim-tarbiyaning shakllari va vositalarini tayyorlash, o'quvchilarning bilimlarni keng egallashi va ma'naviy fazilatlarni o'zlashtirishga yunaltirilgan topshiriqlar tizimini ishlab chiqish, ta'limning natijasi va o'zlashtirish darajasini aniqlash ularni ob'ektiv baholash uchun test vazifalarini tayyorlash kabilar tashkil qiladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining axborot texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'qish darslari jarayonida erkin va mustaqil fikrlash qobiliyati shakllanadi. Mustaqil fikrlash qobiliyatining shakllanishi natijasida, o'quvchilar atrof olamdagi, jamiyatdagi qonunlarni, shuningdek, asardagi ijobiy va salbiy qahramonlar orqali insoniy fazilatlarni anglash, bilimlarni chuqur o'rganish, keng fikrlash, tegishli qarorlar qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.

Darslarni samarali va sifatli tashkil etish uchun pedagogning tashkiliy hamda uslubiy jihatdan tayyorgarligi va ta'lim olish jarayonini tashkil etishni ta'minlovchi o'quv-uslubiy ta'minotni ishlab chiqish talab etiladi. Taminiot bazasida o'quv jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llash imkoniyati bo'lishi muhim.

Ishning natijasi va xulosalarimiz asosida quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisobladik.

1. Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari muntazam ravishda axborot texnologiyalardan qo'llashlariga erishish.

2. Ta'lim jarayoni asosida o'quvchining erkin tafakkurini shakllantirish va ijtimoiy xayotga tayyorlashga erishish.

3. Har bir o'qituvchi o'quvchining diqqati, e'tiborini jalb qilish uchun o'qish darslarida texnologik yondoshishga o'rgatish.

4. O'qituvchi mahoratini oshirish uchun tajribali o'qituvchining ishlarini doimiy kuzatib borishlarigi erishish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. «Ma'naviyat» Toshkent. 2008-yil. 35-bet
2. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. T.: "O'zbekiston" -2017 yil.14 yanvar.104 bet.
3. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi T., 1997-yil.
- 4.Ta'lim taraqqiyoti. Boshlangich ta'lim, «Sharq» 2017-yil, 7-maxsus son.
- 5.Ashrapova T. va b. Ona tili o'qitish metodikasi. T. «O'qituvchi», 1984-yil. 102-103-betlar.
6. Abdullayeva K. va boshqalar. Savod o'rgatish metodikasi. T., «O'qituvchi», 1996-yil. 18-25-betlar.
7. Safarova R. va b. «Alifbe», T., «Ma'naviyat», 2005-yil.
- 8.Mirzayev I. Dars tahlili, T., «O'qituvchi», 1980-yil. 19-21-betlar
- 9.Qudratillayev H. "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari, Farmoyishlari, Vazirlar Mahkamasining Qarorlari va Davlat va test markazi me'yoriy hujjatlarini amalda tadbqiq etish yuzasidan uslubiy tavsiyalar". A.Avloniy nomidagi XTPXMOMI-Toshkent 2004y.
10. "IHTA fanidan yangi tahrirdagi Davlat ta'lim standarti, o'quv dasturi va mavzuviy rejasi". Respublika ta'lim markazi-Toshkent 2004y.
11. G'ulomov S. "Axborot tizimlari va texnologiyalari "Toshkent "Sharq"
12. Boshlang'ich ta'lim jurnallari 2018-yil 2-3 sonlari

Elektron ta'lim resurslari

1. www.ziyonet.uz
2. www.pedagog.uz

MUNDARIJA:

KIRISH.....	3
Boshlang'ich ta'limni axborotlashtirish hamda yangi pedagogik texnologiya tarixiga bir nazar.....	7
Ta'lim jarayonida axborot-kommunikasiya vositalaridan foydalanish.....	12
Boshlang'ich sinf o'qish darslari jarayonida pedagogik texnologiyalarni qo'llash usullari.....	16
Boshlang'ich talimda axborot kominikatsion texnologiyalaridan foydalanishga oid dars ishlamasidan namuna.....	20
XULOSA.....	29
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.....	32

J.Xudoyqulov

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ZAMONAVIY METODLARDAN
FOYDALANISH
(umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari
uchun uslubiy ko'rsatma)

Texnik muharrir *Abdullayev F.*

Terishga berildi: 10.09.2021 y.
Bosishga ruxsat berildi: 13.01.2021 y
Ofset bosma qog'ozi. Qog'oz bichimi 60x84 ¹/₁₆.
«Cambria» garniturasini. Ofset bosma usuli.
2,25 bosma taboq
Adadi:50nusxa.
Buyurtma №16/20

Samarqand viloyati Samarqand viloyat xalq ta'limi xodimlarini qayta
tayyorlash va ularning malakasini oshirish hududiy markazi
bosmaxonasida chop etildi.

Samarqand shahar, Obidinov ko'chasi 7-uy.

